

Yli satatuhatta päivää kuritus- huonetta!

Viaporilaisten tuomio.

Ajatelkaa! Yli kolmekymmentä tuhatta aamua on tullut siitä aamusta, jolloin tykit jyrisivät Viaporin valleilla ja punalippu liehui „Pohjolan Gibraltarin” yllä ja yli kolmekymmentä tuhatta iltaa on tullut siitä illasta, jolloin pienoinen laiva lähti tuntemattomia kohtaloita kohti. Ja yli kolmekymmentä tuhatta kertaa on vanki herännyt levottomasta unestaan, kavahtanut ylös vuoteeltaan ja astunut ristikkoakkunan luo, joka hänet erottaa mailmasta, missä vapaus tosin on hänelle ja hänen kaltaisilleen kitsaasti mitattuna, jonka takia hän liikkeelle lähtikin — — —, mutta jossa sentään on liikkumisalaa hiukan enemmän kuin tämän kopin lattialla, jota hän pitkin päivää mittailee. Ristiin rastiin hän kävelee, kääntyy ympäri vasemmalle käsin, kuten on tottunut, mutta pyörähtää oikeallekin, kun pyöräyttämään rupee; istuu penkille, pää painuu käsien varaan ja ajatukset kiertävät kuni jalat äsken: ristiin rastiin, edestakasin, kääntyvät yhtäälle, pyörähtävät toisaalle, tulevat takasin samaan paikkaan: *koti!*

Niin koti! Siellä huokaa vaimo, siellä itkevät lapset, ei ole vuokrasta varmuutta, puut ovat niin kalliit ja ruokatavarat vähissä, — niistäkin tuo tänne minulle parhaita paloja. Kuuluuhan siellä olevan avustuspuuhia, mutta vähän kokoontuu ja monelle sekin punnitaan, — ja armosta annetaan! — Olisihan tuossa käsivarsia, kyllä niissä moukari heiluisi eikä tarvitsisi joukon kerjuulla kulkea . . .

Katse lennähtää akkunaan.

Mutta miksi olenkaan täällä? Mitä tapahtui? — — — Valtavat, järkyttävät muistot. Juhlallinen mieliala, jotain suurta oli tekeillä, povi paisui innosta: koittaisiko köyhälistön päivä, laulaisivatko tykit tykkien kuolinvirttä, olisiko tämä sota viimeinen, joka sodat lopettaa? Minäkin saan olla mukana jollain tavoin, voimaini mukaan, kuten silloinkin, kun valonheittäjäin salamat välähtelivät pimeään Helsingin yllä ja sorron ies hieman helpotti. Nouisiko se kokonaan? — Arpa on ainakin heitetty, täyttäköön kukin velvollisuutensa!

Mutta sitten? Mihin on jouduttu? Kallioinen saari on tyynten vetten yllä. Tuli välähtää, savu põllähtää ja jysähdys järkyttää kallioperustaa. Räsähdys ja ilmaa soi kuin tuhansien vihellyspillien ääni. Hän näkee näkyjä, joita ei ole uneksintukaan. Veljestymistä upseerien ja sotilasten kesken, uhrautumista, intoa, kylmäveri-

syyttä, pelottomuutta ja rohkeaa urhoollisuutta. Tässä lyödään arpa suurista asioista. Mitä voin minä tehdä täällä noiden tulihirviöiden äärellä, joiden salaisuuksia en tunne? — — —

Laivoja taivaanrannalla! Vapauden airueita! — Sinne lähtee joukko. — — Odotusta. — — Laukaus, toinen, — — ei, eivät nuo olekaan ystäviä. — — Vielä taistellaan. Mutta maan puolelta tulee väkeä. Sieltä ahdistetaan uljasta linnaa. — — Ei taidetakaan enää taistella voitosta vaan kunniasta.

— Entä sitten? — Sitten vangittiin, tutkittiin, tuotiin tänne. — Ja taas on tutkittu. Tutkittu ja jätetty kesken, taas tutkittu ja keskeytetty, lykätty ja uudelleen lykätty. Kuljetettu paikasta toiseen. Vuosi on kulunut umpeen, kappale toistakin.

Silloin, eräänä päivänä: *tuomio!*

Neljä vuotta! Kuritushuonetta. Neljä kertaa 365 päivää, — neljä kuukautta vähennettynä! *Oikeutta?! — „Ei tyydytä!”*

— — Taas kopissa. Taas kiertää hän lat tiaa, taas kiertävät ajatukset samoja ratoja. Mutta askeleet ovat kiivaat ja ajatukset lentävät nopeasti ... Vieläkö sieltä elävänä selviää? — Oi, vaimo, lapset — — — Pyörryttää, horjahtavat polvet ja mies istahtaa. Pää painuu käsiin, mutta ei hiljaiseen mietiskelyyn. Kämmenet puristuvat kalloa vasten, sormet kouristuvat ...

kohoa suoraksi varsi ja nyrkit nousevat kattoa kohti:

Oikeus? — Irvikuva! — Luokkalaki! — —
Tuomarit!! P—r — — —

Yli kolmekymmentätuhatta iltaa on tullut, jolloin uni vihdoin on helpottanut vankiraukan taakkaa, jolloin hetkeksi ovat huolet unohtuneet. — Mutta satatuhatta, yli satatuhatta, on edessä. Satatuhatta aamua ja satatuhatta iltaa. — Kuritushuoneessa!! — —

Ihmiset kulkevat kaduilla, tulevat kotiaan, työstään, tapaavat toisiaan, pistäytyvät kahvillassa, kaupoissa, lukevat päivántapahtumia, saavat alati uusia vaikutteita, — — *elävät*. Muistavatko ne miehiä, jotka eivät täten elä, mutta jotka eivät ole kuolleetkaan. Jotka *ovat olemassa*, mutta kammioihin muurattuina. Kuritushuoneessa! — Eikö olekin kamala sana? Ja kuitenkin on se *meille vain sana*, jonka merkitystä tuskin käsitämme, *heille se on hirvittävä todellisuus*. — Ja heidän vaimoilleen, lapsilleen. — Muistatko niitäkään?

Ei, me olemme kylmiä ja kovia, me vapaina liikkuvat, me elämän pienistäkin lahjoista nauttivat. Miksi emme voi heitä vapauttaa? — Vai voimmeko? — Koitamme? — Keksimmekö keinoja?

Vielä valitetaan ylempiin oikeuksiin. Eduskunnassa voidaan ryhtyä armahduspyyntöihin,

jos ei muu auta. — — — Se mikä auttaa, varmasti auttaa, *köyhälistön kevät*, se viipyy vielä, — ja satatuhatta päivää kuluu kuritushuoneessa, työpäivää, miehen päivää. Ei kehity ruumis, ei laajene sielu, ajatus harhaa levotonna synkän epätoivon, veristävän vihan ja toivottoman tylsyyden vaiheilla.

Raakalaisyhteiskunta, luokkavaltio joka tämmöistä tekee, tämmöistä sietää! Mutta eipä se muutu muutoin kuin työllä, jokapäiväisellä velvollisuuden täyttämällä. — — — Mutta väliin on juhlapäiviä, — — — vihan päiviä!

Yli sata kolmekymmentätuhatta päivää elävinä haudoissa!!

3, 9, 07.

